

IV CONVENCIO

Les veus
de les
persones
grans

*Protagonistes
de la ciutat*

**DOCUMENT DE
CONCLUSIONS**

Edita

Ajuntament de Barcelona

Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

València, 344

08009 Barcelona

www.bcn.cat/consellgentgran

Conclusions de la IV Convenció Les veus de les persones grans

Les persones grans hem tornat a fer palès el nostre compromís i protagonisme en la construcció d'una ciutat més justa i solidària per a tothom. Les nostres veus s'han fet sentir amb força i al llarg dels dos dies de Convenció, i durant tot el procés participatiu que ens ha dut aquí, hem pogut conèixer experiències, estudis i projectes molt diversos, en molts dels quals la nostra participació és essencial per garantir-ne la continuïtat.

Comptar amb la participació i l'experiència reflexionada de les pròpies persones grans ha permès desenvolupar aprenentatges que ben segur afavoriran l'empoderament d'aquest col·lectiu. Si la III Convenció va impulsar un canvi de model que suposava fomentar la presència de la veu i la perspectiva de les persones grans en les diferents dimensions de la ciutat, estem convençuts que en aquesta IV Convenció consolidem aquell canvi i, el que és més important, fem un pas més enllà i reivindiquem un paper més actiu de les persones grans en la presa de decisions sobre les polítiques públiques de la ciutat.

Hem vist també com el nou paradigma de l'envelliment estableix la cura com un component clau davant la revolució de la longevitat. És necessari continuar promovent les relacions intergeneracionals i educar en la cultura de la cura per avançar cap a una nova construcció social de la vellesa.

La preocupació per l'impacte de la crisi econòmica i social en les condicions de vida de les persones grans ha estat present de forma molt significativa en el debat i en les aportacions en els diferents espais de treball de la Convenció. Hem expressat el nostre rebuig a una política econòmica que genera més desigualtats socials i té conseqüències importants en el benestar del conjunt de la ciutadania i en les pròpies persones grans.

En aquesta convenció hem incorporat la importància d'estendre la cultura del bon tracte com una condició clau de l'envelliment amb

dignitat. El bon tracte constitueix una de les estratègies principals per avançar en la tolerància zero davant el maltractament.

Un element nou que hem incorporat al debat de la Convenció ha estat fer evident que les noves generacions de persones grans som un grup social ampli, divers i plural, en continua transformació i amb canvis constants, que ens obliga a pensar les polítiques públiques tenint en compte aquesta nova realitat.

Estem convençuts que la participació és un repte que presenta diversos vessants. Un d'ells, amb el qual ens sentim especialment compromesos, és la participació de les persones vulnerables. Hem manifestat la voluntat de fer efectiva i real la participació de les persones grans en situació de dependència i eliminar els obstacles que impedeixen l'exercici dels seus drets.

La IV Convenció Les veus de les persones grans, celebrada a Barcelona els dies 3 i 4 de febrer de 2015, ha posat de manifest la necessitat de treballar per fer possible **els reptes següents**:

Participar i decidir

Perquè la nostra participació impliqui un rol més actiu en la presa de decisions i disseny dels serveis.

Aprendre al llarg de la vida

Per donar resposta a les necessitats formatives vinculades a les trajectòries vitals, garantint la igualtat d'oportunitats en aquest procés d'aprenentatge.

Atenció centrada en la persona

Per abordar els factors i aspectes que faciliten l'atenció centrada en la persona com a model per a la millora de l'atenció a les persones grans.

Educar en la cultura de la cura

Per avançar en un canvi de paradigma que, des de la solidaritat entre generacions, posi en valor la cultura de la cura tant per a qui cuida, com per a la persona cuidada.

Restabliment de drets socials

Per continuar treballar per restablir drets socials –en pensions, sanitat i atenció a la dependència, entre d'altres– que la crisi econòmica i social s'ha endut pel davant.

Estils de vida saludables

Per promoure un envelliment actiu que fomenti hàbits saludables per envellir en millors condicions.

Lluita contra l'aïllament i la solitud

Per identificar, atendre i prevenir les situacions d'aïllament social i soledat no volguda de les persones grans i afavorir l'establiment de noves relacions socials.

La diversitat de persones grans

Per repensar les polítiques tenint en compte les noves realitats que posen de manifest que les persones grans són un grup social molt divers i en transformació continua.

Cap a un horitzó sense maltractaments

Per estendre la cultura del bon tracte com a estratègia clau per envellir amb dignitat i avançar en la tolerància zero davant el maltractament.

Ciutat amigable amb les persones grans

Perquè incorpori la perspectiva de les persones grans en la construcció de la ciutat per a totes les edats.

Mobilitat i seguretat

Per una ciutat més accessible i segura per a les persones grans en el transport i en l'espai públic.

La participació de les persones grans vulnerables

Per fer efectiva i real la participació de les persones grans que necessiten atenció o cures de forma continuada i eliminar els obstacles que impedeixen l'exercici dels seus drets.

Persones grans actives i compromeses

En primer lloc, i responent al lema de la Convenció, volem fer efectiu el paper de les persones grans com a protagonistes de la ciutat. Reivindiquem no només la nostra veu en els processos de participació sinó el nostre paper com a agents actius i socialment productius en la presa de decisions i aplicació sobre les polítiques públiques de la ciutat.

Som conscients de l'existència de noves i diverses formes de participació i creiem que en formem part. Per aquest motiu, volem fer èmfasi en la importància de les relacions col·lectives, la interacció i la implicació no només entre les persones grans, sinó també amb d'altres generacions.

Apostem per reforçar el funcionament dels òrgans de participació de les pròpies persones grans. Volem també continuar fomentant el voluntariat com una de les possibles formes de participació de les persones grans, però reconeixem que existeixen altres formes de participació que es desenvolupen a través de les xarxes i moviments socials.

Per últim, hem de destacar que, considerant les persones grans com a subjectes participatius, cal tenir especialment en compte aquelles persones grans en situació de dependència.

Per això, proposem:

1. Afavorir una major implicació dels òrgans de participació de la gent gran en els processos de definició, implantació i avaluació dels recursos i serveis adreçats a les persones grans.
2. Promoure accions que afavoreixin el voluntariat i la participació de les persones grans en entitats, casals i espais de gent gran, garantint-ne l'assessorament i la formació.
3. Donar visibilitat i reconeixement a la contribució social que fan les persones grans que participen en tota mena d'entitats, projectes i iniciatives comunitàries de la ciutat.
4. Reforçar el paper dels consells i comissions de gent gran per fer possible abordar els reptes de futur que han d'encarar aquests òrgans de participació en un context social canviant.

5. Impulsar espais i accions que facin possible la participació de les persones grans que necessiten atenció o cures de forma continuada, com una oportunitat per avançar en l'adequació de la ciutat i dels seus entorns de proximitat.
6. Continuar promovent tot tipus d'actuacions que afavoreixin l'aprenentatge al llarg i ample de la vida, ja sigui formació acadèmica o cursos que realitzem en els casals, espais de gent gran, en les entitats i equipaments.
7. Repensar el marc de la participació de les persones grans per adequar-lo als interessos, les condicions de vida i les necessitats d'uns nous actors que tenen noves formes d'envellir.

Persones grans amb benestar i salut

Pel que fa a l'àmbit de benestar i salut, expressem la voluntat de continuar treballant en la línia de millora contínua dels serveis socials i de salut. En aquest sentit, creiem que cal prioritzar la implementació de la metodologia d'atenció centrada en la persona. Això comporta el respecte als drets individuals i una atenció integral i contínua que respecta la dignitat.

Creiem que cal continuar desenvolupant intervencions per prevenir i atendre situacions d'aïllament social i soledat no volguda de les persones grans. El desenvolupament del projecte Vincles obre la possibilitat de construir un marc integral per a aquest tipus d'intervencions i afavorir l'establiment de noves relacions socials.

Mostrem la voluntat de donar valor al treball de cura i reconèixer la feina dels professionals i els familiars que dediquen el seu temps a atendre les persones grans. La cultura de la cura no és només competència de les dones. Cal treballar per fer efectiu un canvi de rol, en el qual els homes tinguin una implicació directa en la cura.

Aquesta convenció ha tingut especialment en compte l'impacte de la crisi en les condicions de vida quotidiana de les persones grans. Ens reafirmem en la necessitat de recuperar els drets socials perduts i alertem sobre l'existència de situacions d'exclusió que posen en perill la cohesió social.

Per això, proposem:

1. Estendre a tots els centres socials i sanitaris de la ciutat l'experiència pilot "d'atenció integrada a domicili" com a bona pràctica d'innovació i millora. I seguir avançant en la mateixa línia d'atenció centrada en la persona amb altres experiències d'atenció integrada entre el sistema social i sanitari.
2. Posar en marxa experiències pilot d'implementació del model d'atenció integral i centrada en la persona en centres residencials i en el Servei d'Ajut a Domicili, que afavoreixin l'autonomia i el benestar de les persones grans.
3. Garantir el desplegament de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència

i impulsar les mesures necessàries per tal de garantir la realització del 100% dels Programes Individuals d'Atenció (PIA) sobre el total de valoracions amb dret.

4. Millorar la informació de les persones grans sobre el conjunt de recursos i serveis recollits en el Catàleg de Serveis Socials, mitjançant els canals tradicionals i electrònics.
5. Disposar d'informació i dades actualitzades relatives als hàbits i condicions de vida de les persones grans com a instrument per adequar les actuacions a les noves necessitats emergents.
6. Continuar promovent hàbits i estils de vida saludables entre les persones grans en els casals i espais de gent gran, i ampliar el nombre d'espais gimnàstics a la ciutat amb activitats dirigides.
7. Impulsar, al voltant del projecte Vincles, un marc d'intervenció integral i coordinat per fer front a les diferents situacions d'aïllament i soledat no volguda en què es troben algunes persones grans, que inclogui les actuacions següents:
 - a. Continuar impulsant i estenent el projecte Radars per a les Persones Grans com a intervenció comunitària que afavoreix que les persones grans que viuen soles puguin continuar a la seva llar.
 - b. Estendre a tots els districtes el Programa d'Acompanyament i Prevenció de la Solitud, endegat al districte de Ciutat Vella, com una iniciativa innovadora i eficaç per prevenir la situació de potencial aïllament social en què es troben determinades persones grans.
 - c. Continuar amb el procés d'ampliació a d'altres barris de la ciutat de l'experiència Baixem al Carrer per fer front a situacions d'aïllament com a conseqüència de la manca d'accessibilitat arquitectònica.
 - d. Continuar estenent el Programa d'Àpats en Companyia per facilitar una alimentació adequada i un espai relacional amb la comunitat.
8. Promoure la cultura de la cura entre famílies i professionals i treballar per tal que el conjunt de la ciutadania prengui consciència del dret de les persones grans a ser cuidades i que aquesta cura no recaigui només sobre les dones.
9. Continuar ampliant el nombre de places disponibles dins del Programa Respir per tal de millorar la qualitat de vida de les persones cuidadores, i impulsar i donar suport a la Xarxa de Famílies Cuidadores.
10. Abordar de forma integral les situacions de pobresa energètica en què es troben moltes persones grans sense recursos, promovent acords amb les empreses subministradores i incrementant els ajuts econòmics.

Persones grans en la vida quotidiana

Reafirmem el valor d'incorporar la perspectiva de les persones grans en les polítiques que estan dirigides al conjunt de la població. Cal desenvolupar polítiques urbanes, és a dir, polítiques que reconeixin el territori no només com un espai físic sinó també com a espai de relacions personals i col·lectives.

Reconeixem els progressos desenvolupats en les condicions de mobilitat i accessibilitat en l'espai públic. Tot i així, cal continuar treballant per donar resposta a les necessitats i dificultats que encara avui dia es donen en el transport públic i en alguns espais de la ciutat.

Ens reafirmem en la idea de treballar per construir una ciutat per a totes les edats, una ciutat amigable per a tothom. La qualitat de vida de les persones grans i el seu benestar són elements centrals d'aquesta ciutat en la qual les persones grans reclamem, en les diferents etapes de l'envelliment, el dret a un habitatge digne i a escollir el lloc de vida mentre sigui possible.

Per això, proposem:

1. Continuar amb la construcció d'Habitatges amb Serveis com a model més eficaç per fer front als problemes relacionats amb l'habitatge que pateixen les persones grans i revisar les condicions d'accés per adequar-les a les necessitats de serveis complementaris que demanden les persones grans per viure de manera independent.
2. Promoure actuacions que contribueixin a millorar la vida quotidiana de les persones grans que viuen a casa seva, afavorint recursos específics per a la instal·lació d'ascensors i millores de la llar.
3. Impulsar des de les Oficines d'Habitatge un major coneixement i informació de les condicions en què es troben els habitatges ocupats per les persones grans i especialment les persones de més de 80 anys.
4. Impulsar experiències pilot de caràcter comunitari que afavoreixin la posada en marxa de noves solucions habitacionals satisfactòries per a les persones grans en les diferents etapes de l'envelliment.

5. Afavorir iniciatives que facilitin a les persones grans un ús més freqüent i còmode del transport públic a la ciutat, amb actuacions que contemplin aspectes relacionats amb l'accessibilitat, la informació i el bon tracte.
6. Desplegar mesures en l'àmbit de l'espai públic que afavoreixin i donin visibilitat a la necessitat de fer de Barcelona una ciutat més amigable envers les persones grans, en aspectes com:
 - a. Facilitar la mobilitat de les persones grans amb la instal·lació de més bancs i llocs de descans a l'espai públic i afavorir l'ús de lavabos d'accés públic.
 - b. Promoure projectes que reconeguin i fomentin l'ús compartit de l'espai públic, a través d'iniciatives diverses per reforçar la socialització, la interacció i els usos del temps en comunitat de les persones grans i de la ciutadania en general.
7. Vetllar perquè l'espai públic de la ciutat sigui un espai segur per a les persones grans, i per al conjunt de vianants, en especial pel que fa a impediments causats per bastides, vorades, vetlladors o elements del mobiliari urbà.
8. Continuar avançant en la construcció d'una ciutat més amigable amb les persones grans, que promogui iniciatives com l'establiment i comerç amic, amb implicació de diferents actors, i participant més activament en la Xarxa Internacional de Ciutats Amigables que promou l'Organització Mundial de la Salut (OMS).

Persones grans amb igualtat i bon tracte

Estem convençuts que cal fer un pas més enllà per avançar en el camí i en la cultura cap al bon tracte. Per això cal un grau més alt d'empatia en les relacions i el reconeixement dels drets de les persones grans. Això vol dir afavorir l'experiència i la interacció amb les persones grans, així com respectar la seva dignitat.

Per afavorir un escenari de bon tracte és necessari garantir la visibilitat de les persones grans en la seva diversitat. També és fonamental que la veu de les persones grans tingui reconeixement i que les seves aportacions es recullin i es tinguin en compte.

Pel que fa a la lluita contra els estereotips i prejudicis és imprescindible treballar per la igualtat en el tracte. Aquesta qüestió implica abordar-la tenint en compte la doble discriminació que sovint pateixen les persones grans com a conseqüència, d'una banda, de factors derivats de l'edatisme –és a dir, pel fet de ser persones grans– i, d'una altra banda, dels prejudicis derivats de situacions com l'orientació sexual, de dependència o de gènere.

Estem convençuts que per arribar a la fita de la tolerància zero als maltractaments, hem d'avançar en la cultura del bon tracte. Tot i així, som conscients que es produeixen situacions de maltractament de persones grans i per aquest motiu cal treballar en la detecció i resposta a aquestes situacions.

Per això, proposem:

1. Impulsar l'elaboració d'un pla estratègic que promogui la cultura del bon tracte i la tolerància zero davant les situacions de maltractament de persones grans.
2. Continuar desplegant el "Protocol d'actuació davant el maltractament a les persones grans" com a eina per orientar les actuacions de professionals i afavorir un treball multidisciplinari.
3. Afavorir l'empoderament de les persones grans, mitjançant els recursos i eines necessàries perquè coneguin els seus drets i puguin fer front a possibles situacions de discriminació.
4. Treballar per donar més visibilitat a les persones grans en situació de dependència i millorar així les seves oportunitats

d'envellir en més bones condicions, i fer respectar els seus desitjos i la seva autonomia.

5. Desplegar iniciatives que afavoreixin el respecte a les persones grans LGTBI (lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals) i promoguin la seva participació en equipaments i serveis específics per a gent gran, així com assegurar que en els serveis d'atenció i equipaments residencials se sentin segures i respectades per la seva orientació sexual i identitat de gènere.
6. Afavorir una imatge social de les persones grans, especialment de les dones grans, que ajudi a posar fi al conjunt de prejudicis, estereotips negatius i discriminacions que pateixen per raó de la seva edat.
7. Continuar promovent la divulgació del contingut del document obert Drets i llibertats de les persones grans amb dependència, elaborat pel Consell Assessor de la Gent Gran.
8. Treballar des del moviment participatiu de la gent gran per revertir el greuge ocasionat per la manca o endarreriment de les actuacions per la pèrdua de drets socials com a conseqüència de la crisi.

